

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

ОПРЕДЕЛЕНИЕ № 7

София, 1 юни 2010 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Евгени Танчев

Членове: Емилия Друмева
Владислав Славов
Димитър Токушев
Благовест Пунев
Пламен Киров
Красен Стойчев

Георги Петканов
Ванюшка Ангушева
Цанка Цанкова
Стефка Стоева
Румен Ненков

при участието на секретар-протоколита Силвия Василева разгледа в закрито заседание на 1 юни 2010 г. конституционно дело № 11/2010 г., докладвано от съдията Стефка Стоева.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 2 и т. 4 от Конституцията.

Конституционният съд е сезиран на 14.05.2010 г. с искане от шестдесет народни представители от 41-то Народно събрание за установяване на противоконституционност на § 22, т. 1 от Закона за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс /ЗИДНПК/ /Обн., ДВ, бр. 32 от 27.04.2010 г./, с който се изменя чл. 177, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс /НПК//Обн., ДВ, бр. 86 от 28.10.2005 г., последно изм. и доп. ДВ, бр. 32 от 27.04.2010 г./ и § 54 ЗИДНПК, с който се отменя глава двадесет и шеста с чл. 368 и 369 от НПК, както и за произнасяне за съответствието с международни договори, по които Република България е страна, на § 8, т. 2 и т. 3 ЗИДНПК, с който се изменя

и допълва чл. 94, ал. ал. 4, 5 и 6 НПК и § 54 ЗИДНПК, с който се отменя глава двадесет и шеста с чл. 368 и 369 от НПК.

В частта от искането, с която се иска обявяване на противоконституционност, вносителите поддържат, че с § 22, т. 1 ЗИДНПК се въвежда възможността осъдителна присъда да бъде обоснована на данни от специални разузнавателни средства и свидетел с тайна самоличност, което е в пряко противоречие с Конституцията. Вносителите считат, че нито едно от посочените две основания самостоятелно не е годно да обоснове осъдителна присъда и доказателствената им стойност не е достатъчна за изясняване на обективната истина както изисква чл. 121, ал. 2 от Конституцията. Според вносителите на искането по смисъла на НПК служител под прикритие може да бъде разпитван като свидетел с тайна самоличност и с промените в оспорения Закон за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс се допуска присъда да бъде произнесена и на база на две специални разузнавателни средства.

За втората оспорена като противоконституционна разпоредба на § 54 в искането се твърди, че институтът на разглеждане на делото в съда по искане на обвиняемия е въведен в българското наказателнопроцесуално право и е възприет в новия Наказателно-процесуален кодекс с оглед осигуряване на разумен срок на наказателното производство по смисъла на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи /Обн., ДВ, бр. 80 от 12.10.1992 г., изм. ДВ, бр. 137 от 20.11.1998 г./ С разпоредбата на оспорения § 54 ЗИДНПК се отменя глава двадесет и шеста с чл. 368 и 369 от НПК, с което според вносителите се нарушават правата на лицата, спрямо които е започнало досъдебно производство и които конституционният законодател изрично е гарантирал в чл. 31, ал. 1. Вносителите считат, че с отмяната на посочената глава се връща старото положение в Наказателно-процесуалния кодекс, при което се създават предпоставки за неограничени във времето обвинения и че ограничаването

на някои права на лицата, обвинени в извършване на престъпление, трябва да бъдат строго целесъобразни и не могат да надхвърлят необходимото за осъществяване на правосъдието, поради което искат установяване на противоконституционност на § 54 ЗИДНПК на основание противоречието му с чл. 31, ал. 1 и ал. 4 от Конституцията.

Наред с това вносителите на искането обосновават становището, че § 54 ЗИДНПК не само противоречи на основния закон, но и че нарушава чл. 5, ал. 3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, който изисква всяко арестувано или лишено от свобода лице своевременно да бъде изправено пред съдия или пред длъжностно лице, упълномощено от закона да изпълнява съдебни функции и да има право на гледане на неговото дело в разумен срок или на освобождаване преди гледането на неговото дело в съда.

На последно място вносителите на искането развиват съображения, че с § 8, т. 2 и т. 3 ЗИДНПК в чл. 94 НПК се изменя алинея 4 и се създават нови алинеи 5 и 6, с които в противоречие на чл. 56 от Конституцията се въвежда институтът на резервния защитник. С въвеждането му едно трето лице – съдия или прокурор, замества свободната воля на гражданина, упражнена при избора на защитник и неправомерно се интервенира в сфера, която е изцяло изградена върху доверието между обвиняемия и защитника. Според вносителите на искането правото на защита е основно конституционно право, гарантирано в чл. 56 от Конституцията и за осъществяването му трябва да се уредят законодателни мерки, които да гарантират свободното му упражняване. Оспорената разпоредба по мнение на вносителите на искането не съответства на чл. 6, т. 3 „с” от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, съгласно който всяко лице, обвинено в криминално престъпление, има право да ползва адвокат по свой избор.

Производството е във фазата за произнасяне по допустимостта на искането по реда на чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционния съд /ЗКС/.

Конституционният съд намира, че искането следва да бъде допуснато за разглеждане по същество по следните съображения:

Инициативата за сезиране на съда е на шестдесет народни представители от 41-то Народно събрание, тоест на повече от една пета от народните представители съгласно изискването на чл. 150, ал. 1, предл. 1 от Конституцията и въпросите са от компетентността на Конституционния съд по смисъла на чл. 149, ал. 1, т. 2 и т. 4 от основния закон.

Искането е направено в изискуемата от чл. 17, ал. 1 ЗКС писмена форма, мотивирано е и е предявено след обнародването му съобразно изискването на чл. 17, ал. 2 ЗКС.

Искането е редовно, тъй като съдържа всички реквизити, посочени в чл. 18, ал. 2 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд.

По предмета на искането Конституционният съд не се е произнесъл с решение или определение, поради което не е налице процесуална пречка за произнасяне /чл. 21, ал. 5 ЗКС/.

С оглед предмета на делото като заинтересовани страни следва да бъдат конституирани Народното събрание, президентът, Министерският съвет, министърът на правосъдието, министърът на вътрешните работи, Върховният касационен съд, главният прокурор, омбудсманът, Висшият адвокатски съвет, Съюзът на юристите в България, Българският хелзинкски комитет, Асоциацията за европейска интеграция и права на човека и фондация „Български адвокати за правата на човека“.

Конституционният съд констатира, че на 28.04.2010 г. е сезиран с искане на президента на Република България за установяване на противоконституционност и несъответствие с международни договори, по които България е страна, на § 8, т. 2 и т. 3 и § 22, т. 1 ЗИДНПК /Обн., ДВ, бр. 32 от 27.04.2010 г./. По това искане е образувано на 29.04.2010 г. к.д. № 10/2010 г. и с определение от 01.06.2010 г. искането е допуснато за разглеждане по същество. Съдът намира, че поради сходството в предмета

на посочените две конституционни дела – оспорване на конституционността и несъответствието с международни договори, по които България е страна, на две разпоредби от Наказателно-процесуалния кодекс и отмяната на Глава двадесет и шеста от същия, които са пряко свързани с правото на защита на обвиняемия и подсъдимия, следва настоящото по-късно образувано к. д. № 11/2010 г. да бъде присъединено към к. д. № 10/2010 г. за съвместно разглеждане и решаване.

С оглед изложеното и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 и т. 4 от Конституцията и чл. 19, ал. 1 ЗКС, Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И:

ДОПУСКА за разглеждане по същество искането на шестдесет народни представители от 41-то Народно събрание за установяване на противоконституционност на чл. 177, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс /Обн., ДВ, бр. 86 от 28.10.2005 г., последно изм. и доп. ДВ, бр. 32 от 27.04.2010 г./, изменен с § 22, т. 1 от Закона за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс /Обн., ДВ, бр. 32 от 27.04.2010 г./ и отмяната на глава двадесет и шеста с чл. 368 и 369 от Наказателно-процесуалния кодекс, извършена с § 54 от Закона за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс, както и за съответствието с Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи на чл. 94, ал. ал. 4, 5 и 6 от Наказателно-процесуалния кодекс, изменен и допълнен с § 8, т. 2 и т. 3 от Закона за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс и отмяната на глава двадесет и шеста с чл. 368 и 369 от Наказателно-процесуалния кодекс, извършена с § 54 от Закона за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс.

Конституира като заинтересовани страни по делото Народното събрание, президента, Министерския съвет, министъра на правосъдието, министъра на вътрешните работи, Върховния касационен съд, главния

прокурор, омбудсмана, Висшия адвокатски съвет, Съюза на юристите в България, Българския хелзинкски комитет, Асоциация за европейска интеграция и права на човека и фондация „Български адвокати за правата на човека“.

ПРИСЪЕДИНЯВА к. д. № 11/2010 г. към к. д. № 10/2010 г. за съвместно разглеждане и решаване.

Преписи от определението и от искането да се изпратят на заинтересованите страни, като им се предостави възможност в 20-дневен срок да внесат в съда писмени становища.

Препис от определението да се изпрати на вносителите на искането, които в посочения срок могат да изложат допълнителни съображения.

Председател:

Евгени Иванчев
Евгени Иванчев

Членове:

Емилия Друмева
Емилия Друмева

Георги Петканов
Георги Петканов

Владислав Славов
Владислав Славов

Ванюшка Ангешева
Ванюшка Ангешева

Димитър Токушев
Димитър Токушев

Цанка Цанкова
Цанка Цанкова

Благовест Пуцев
Благовест Пуцев

Стефка Стоева

Пламен Кирбов
Пламен Кирбов

Румен Ненков

Красен Стойчев